Περίοδος δευτέρα

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΕΝ ΤΩι ΕΣΩΤΕΡΙΚΩι
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΔΡ. 8
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 15
ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΛΕΠ. 30
ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ

ΕΝ ΤΩ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩι
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΦΡ. 10
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΦΡ. 20
ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΛΕΠ 40
ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876
Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλλ. σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

1890 — Τόμος Β', ἀριθ. 44. | ΕΚΔΟΤΑΙ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙ Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ | Ἀθῆναι, 4 Νοεμβρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: (Ἐν τῷ φύλλῳ): ΛΟΓΟΣ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΣ, ὑπὸ Σ. Κ. Σακελλαροπούλου. — ΚΡΑΒΑΡΑ (ὁδοιπορικαὶ σημειώσεις), ὑπὸ Ἀνδρ. Καρκαβίτσα. — ΑΜΑΡΑΝΤΑ: ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ, Ο ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ ΤΗΣ ΣΟΥΛΤΑΝΑΣ, ποιήματα ὑπὸ Γ. Δροσίνη. — ΑΝΩ ΚΑΤΩ, μυθιστόρημα Ἰουλίου Βέρν. (Μετάφρ. Ε.Ρ.Ρ.) — ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ: **Τὸ Κονιάκ,** ὑπὸ Ο. Α. Ῥουσοπούλου. — ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ: **Ἀνάλεκτα, Χρονικά, Παντοῖα, Ἐδῶ κ' ἐκεῖ, Τρεῖς γνῶμαι καθ' ἑβδομάδα,** — (Ἐν τῷ παραρτήματι): ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ. — ΕΙΔΗΣΕΙΣ. — ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ. — ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ: ΑΜΑΡΑΝΤΑ. — ΔΥΟ ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ «ΑΝΩ ΚΑΤΩ». — ΑΠΟΣΤΑΚΤΗΡΙΟΝ ΠΡΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ ΚΟΝΙΑΚ. — ΔΥΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΟΙΔΙΠΟΥ ΤΑΦΟΣ

Α'.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν Θορικῷ ἀνευρεθείσης ὁρικῆς ἐπιγραφῆς ΗΟΡΟΣ ΙΕΡΟΥ ΔΙΟΣ [Α]ΥΑΝΤΗΡΟΣ ὑπὸ τοῦ φιλαρχαίου ὑπαλλήλου τῆς Μεταλλουργικῆς τοῦ Λαυρίου ἑταιρίας κ. Δ. Α. Ἀντωνακοπούλου πολλὰ ἐγράφησαν ὑπ' αὐτοῦ τε τοῦ ἀνακαλύψαντος τὴν ἐπιγραφὴν ἐν τῇ Νέᾳ Ἐφημερίδι (11 Σεπτεμβρίου ἀριθ. 251) καθὼς καὶ ἐν τῇ Ἑστίᾳ (τῆς 24 ὀβρίου) ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Νικολ. Γ. Πολίτου. Τούτων τὰ μὲν τοῦ πρώτου περιεστρέφοντο περὶ τὴν ἐξήγησιν διά τινων στίχων τοῦ Σοφοκλέους (Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῷ στίχ. 1580 καὶ ἑφεξῆς) τοῦ τάφου τοῦ Οἰδίπου, στηριζόμενα κυρίως ἐπὶ τῆς φράσεως τοῦ στίχου:

Ἐφ' οὗ μέτοις στὰς τοῦ τε **Θορικίου πέτρου**

τὰ δὲ τοῦ κ. Πολίτου περὶ τὴν ἐξήγησιν τῆς λέξεως Α]ΥΑΝΤΗΡΟΣ, ὡς κακῶς ἀνέγνωσεν ὁ κ. Ἀντωνακόπουλος, προτείνοντος ἀντ' αὐτῆς τὴν ἀνάγνωσιν ΑΥΑΝΤΗΡΟΣ, πρὸς ὃ συμφωνοῦμεν πληρέστατα. Ἡμεῖς ἐνταῦθα θέλομεν προσπαθήσει δι' ὀλίγων νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ τάφου τοῦ Οἰδίπου, στηριζόμενοι ἐπὶ μαρτυριῶν ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων.

Μεγίστην ἔκπληξιν παρήγαγεν ἀνὰ τὸν φιλολογικὸν καὶ ἀρχαιολογικὸν κόσμον ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀντωνακοπούλου δηθεν ἀνακάλυψις τοῦ τάφου τοῦ Οἰδίπου ἐν Θορικῷ, ὡς λέγει, παραπλανηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους μνημονεύοντος, ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρῳ στίχῳ, τοῦ Θορικίου πέτρου, ὃν αὐτὸς ἐξέλαβεν ὡς ἀναγόμενον εἰς τὸν Θορικόν. Τοιοῦτον κατ' ἀρχὴν δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὡς ἀντιφάσκον ὅλως πρὸς αὐτὰ ταῦτα τὰ πράγματα. Ὁ Σοφοκλῆς δὲν θὰ ἦτο τόσον ἀδαὴς τῆς πατρίου γεωγραφίας καὶ τοπογραφίας, ἂν οὐχὶ ἀνόητος, ὥστε νὰ παρουσιάσῃ τὸν ἥρωα τῆς φερωνύμου τραγῳδίας του τὸν Οἰδίποδα ἄνδρα τυφλὸν καὶ ὑπὸ κόρης ὡραίας συνοδευόμενον ἀναχωροῦντα ἐκ Κολωνοῦ καὶ μεταβαίνοντα εἰς Θορικὸν (ἀπόστασις ἐκ Κολωνοῦ μέχρι Θορικοῦ ὀκτὼ περίπου ὡρῶν πορείας) διὰ νὰ ζητήσῃ ἐκεῖ τὸν θάνατον, τὸν μόνον εὑρεγέτην μετὰ τὰς δεινὰς ἐπὶ τῆς πραγματικῆς τοῦ κόσμου σκηνῆς δοκιμασίας καὶ ὑπεραν-θρώπους περιπετείας· ἄλλως εἰς τοῦτο ἔχομεν καὶ μάρτυρα τὸν πολὺν φιλόλογον καὶ ἐκδότην πολλῶν ἀρχαίων συγγραφέων τὸν F. W. Schneidewin, ὅστις ἐν τῇ Σοφοκλείῳ ἐκδόσει (Berl. 1877) σχολιάζων τὸν στίχον 1596 ἐν ᾧ φέρεται ἡ φράσις Θορίκιος πέτρος ἐπιλέγει ὅτι ὁ Θορίκιος οὗτος πέτρος εἶνε ἄλλος τις ἄγνωστος παρὰ τῷ Κολωνῷ καὶ οὐχὶ ὁ παρὰ τὸ Λαύριον Θορικός (πόλις) τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς· εἰς τοῦτο συμφωνεῖ καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ Λεξικοῦ τῶν κυρίων ὀνομάτων διδάκτωρ W. Pape, ὅστις ἐν λέξει Θορικὸς λέγει ὅτι εἶνε καὶ λόφος τις ἐν Ἀττικῇ· ἀλλὰ πρὸ παντὸς αὐτὸς οὗτος ὁ Σοφοκλῆς δίδει τοῖς θεαταῖς αὐτοῦ νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ὁ Οἰδίπους ἀπέθανεν ἐκ τῷ ἱππείῳ Κολωνῷ κληθεὶς ἐξ ὑπογείου τινος φωνῆς καὶ ἐγένετο ἄφαντος ἐντὸς βαράθρου (Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῷ στιχ. 1590).

Ἐπίσης τὰ ξυνθήματα τοῦ Πειρίθου καὶ τοῦ Θησέως ἀκριβῶς ποῦ ἔκειντο εἶνε ἄγνωστον· τοῦτο μόνον τὴν σήμερον περιεσώθη ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ Παυσανίου I, 18, 4 ὅτι ἦσαν μικρὰ ἱερά, ἅπερ ἐξηφανίσθησαν τέλεον. Ὁ δὲ ναὸς τῆς Εὐχλόου Δήμητρος ἔκειτο ἐπὶ τοῦ λόφου Σικελία ἐγγύτατα τῷ Κολωνῷ πρὸς Β ἀπέναντι τοῦ λόφου ὅπου τὴν σήμερον κεῖνται εἰς μνήμην ἄιδιον τὰ μνημεῖα τοῦ Müller καὶ τοῦ Lenormant. Τὴν σήμερον ὁ λόφος οὗτος καλεῖται τοῦ Σκουζέ.

Ἄλλοτε ἐγὼ ἐπισκεψάμενος τὸν Κολωνὸν μετὰ ἄγγλου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὀξωνίας, τοῦ φίλου μου κ. Sayce, ἀνεκάλυψα εἰς τους πρόποδας τοῦ λόφου τούτου μέγα χάσμα δι' οὗ κεκυφώς τις δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς μέγα σπήλαιον ὅπερ ὁ ἰδιοκτήτης θεωρεῖ ὡς περιέχον θησαυρὸν καὶ δὲν ἐπιτρέπει ὡς ἐκ τούτου τὴν εἰς αὐτὸ εἴσοδον· ἐνταῦθα ἐνόμισα ἐγὼ ὅτι περιείχοντο τὰ ὀστᾶ τοῦ Οἰδίπου καὶ τοῦτο διετύπωσα ἐν τῇ Ἑβδομάδι τῆς 13 Ἀπριλίου 1886 (ἀριθ. 111), εἰκάσας ὅτι εἶνε ὁ ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους ἀναφερόμενος κοῖλος κρατήρ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἰδέα μου αὕτη νομίζω ὅτι εἶνε ἐσφαλμένη, καθόσον αὐτὸς οὗτος ὁ Σοφοκλῆς ῥητῶς (ἐν τῷ Οἰδίποδι ἐπὶ Κολωνῷ στίχ. 1760 καὶ ἑπομ.) λέγει ὅτι ὁ τάφος τοῦ Οἰδίποδος εἶνε ἀνύπαρκτος καὶ οὐδαμοῦ γῆς εὑρίσκεται καὶ ὅτι τοῦτον μόνος τῶν Ἀθηναίων ὁ Θησεύς, εἰς οὗ τὴν φιλοξενίαν κατέφυγεν ὁ τάλας Οἰδίπους, γνωρίζει καὶ ὅτι ὡρκίσθη εἰς οὐδένα νὰ ὁμολογήσῃ τοῦτο. Φαίνεται ὅμως κατὰ τὰς Ἀττικὰς παραδόσεις ὅτι ἐτάφη ἐν τῷ τῶν Ἐρινύων ἄλσει, ἐν ἀγνώστῳ μέρει, διὰ τοῦτο καὶ οἱ πιστοὶ δὲν προσέφερον αὐτῷ θυσίας νεκρικάς, ὡς εἴθιστο τότε τοῖς Ἕλλησιν. Ἀλλ' ἀκριβῶς, κατ' ἐμὲ κριτήν, ἡ ἀσάφεια αὕτη περὶ τοῦ Οἰδιποδείου τάφου προδήλως σημαίνει τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τῆς θείας δίκης, ἥτις ἐπὶ τέλους, ὡς ἐν παντὶ μύθῳ ἀρχαίῳ, ἔπρεπε νὰ ἀποκαταστῇ πρὸς πλήρη ἱκανοποίησιν τῶν πιστῶν.

Ἐν τούτοις μεθ' ὅλην ταύτην τὴν ἀβεβαιότητα ἔρχεται τῆς Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς κριτικός τις, ὁ Λυσίμαχος ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἀκμάσας κατὰ τὸν Β' π.Χ. αἰῶνα, οὗτινος καίπερ συχνάκις ὑπὸ τῶν συγγραφέων μνημονευομένου οὐδεμία βιογραφικὴ εἴδησις περιεσώθη ἡμῖν, ὅστις ἐν τοῖς Θηβαϊκοῖς παραδόξοις [1]) ἀναφέρει, «Εἰσί γε οἵ φασι τὸ μνῆμα τοῦ Οἰδίπου ἐν ἱερῷ Δήμητρος εἶναι ἐν Ἐτεωνῷ μεταγα-

1) Fragment. Historicorum Graecorum ἔκδ. Caroli Müller Parisiis 1849 τ. Γ' σ. 336, 6.